

Ratalain muutosehdotukset

Koulutus 19.4.2016 Helsinki

Lakimies Katri Nuuja, Liikennevirasto/Oikeusyksikkö

Maantielain ja ratelain muutosehdotus HE 49/2016 vp

- Hallituksen esitys laeiksi maantielain ja ratelain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 49/2016 vp)
- **Tavoitteita:**
- Norminpurku ja säännösten ja menettelyjen sujuvoittaminen, hallinnollisen taakan keventäminen (HO)
- Sääntelyn ja esitystavan yhtenäistäminen väylälaeissa
- Väylälakien ”perusparannus”

Maantielain ja ratalain muutosehdotus HE 49/2016 vp

- HE annettu eduskunnalle 7. huhtikuuta 2016
- Arvioitu voimaantuloajankohta 1. kesäkuuta 2016

Ratalain (110/2007) keskeisimmät muutokset

- Suoja- ja näkemäaluetta koskevat säännökset (RataL 37-39 §)
- Tasoristeyssäännökset (RataL uusi 2 a luku, RataL 89 § ja TLL 51 §)
- ELY:lle toimivaltaa radanpidon asioissa (RataL 25 a §, 43 a §, 89 a §)
- Ratalain mukaiseen suunnitteluun ja suunnitelmiin liittyvät muutokset
 - Vähäinen poikkeaminen asemakaavasta suunnitelman hyväksymispäätöksessä (RataL 10 §)
 - Maantiet ratojen suunnittelussa (RataL 25 b §)
 - Suunnitelmien voimassaoloajat (RataL 26 §)

Ratalain (110/2007) keskeisimmät muutokset

- Ratatoimitukset ja korvaukset
 - Rautatiealueiden rajaamistoimitus (RataL 43 §)
 - Lunastuksen laajentaminen (RataL 57 §), muut korvaukset (RataL 65 §)
 - Haltuunotto (RataL 46 §)
 - Maantiet ratatoimituksessa (RataL 43 b §)
 - Yksityisen tien luovuttaminen (RataL 46 a §)
 - Riidanalaisen korvauksen tallettaminen (RataL 70 §)

- Rautatiealueen osien luovuttaminen (RataL 85 a §)

- Radanpidon kustannukset (RataL 7 §)

Soveltamisala, määritelmät

Määritelmät (RataL 3 §)

- Uudet määritelmät ratalain määritelmäsäännöksessä:

- TEN-verkko
- tienpitäjä
- liikenteenohjauslaite

- Muutos määritelmään:

- suoja-alue

a) **TEN -verkolla** niitä rautateitä, jotka kuuluvat unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi ja päätöksen N:o 661/2010/EU kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa N:o 1315/2013 tarkoitettuihin ydinverkkoon tai kattavaan verkkoon;

12) **tienpitäjällä** yksityisistä teistä annetussa laissa tarkoitettuja tieosakkaita yhteisesti tai tiekuntaa, milloin sellainen on perustettu, tai kiinteistön omistajaa taikka maantielain 11 §:n 1 momentin mukaista tienpitoviranomaista tai kuntaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kadunpidon järjestämisestä vastaavana;

13) **liikenteenohjauslaitteella** liikennevaloja, liikennemerkkejä, sulku- ja varoituslaitteita sekä tiemerkintöjä.

Kiinteistöön rinnastetaan tätä lakia sovellettaessa määräala ja kiinteistöjen yhteinen alue.

Soveltamisala (RataL 2 §)

- Soveltamisalasäännöksessä tarkennetaan sitä, miltä osin ratalakia sovelletaan *yksityisraiteisiin*
- Yksityisraiteisiin ei sovelleta
- 18.4 § (tienpitäjän velvoittaminen turvallisuutta parantaviin toimenpiteisiin)
- 31-33 § (tilapäiset kiellot ja kulkutie, kiireellinen ratatyö)
- 43.4 § (rautatiealueiden rajaamistoimitus)
- 2 a luku (Tasoristeyslupa, ylityslupa, tasoristeuksen rakentaminen ja kunnossapito)
- 4 luku (Rautatiealueiden ulkopuolisia alueita koskevat maankäyttörajoitukset)

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään rataverkosta, radanpidosta, radan lakkauttamisesta sekä radanpitäjälle kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista samoin kuin kiinteistön omistajien ja muiden asianosaisten oikeusasemasta radanpitoon liittyvissä asioissa sekä yksityisraiteista 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Tätä lakia ei sovelleta yksityisraiteeseen kuuluvalla yleiseltä liikenteeltä eristetyllä satama-, varasto-, tehdas- tai muulla vastaavalla alueella. Tällaisella alueella rautatie on kuitenkin suunniteltava, rakennettava ja kunnossapidettävä siten, että juna- ja muu liikenne voi toimia turvallisesti eikä rautatie aiheuta vaaraa alueella tapahtuvalle toiminnalle.

Yksityisraiteisiin ei sovelleta tämän lain 31–34 §:ää. Tätä lakia ei sovelleta yksityisraiteen lakkauttamiseen.

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään rataverkosta, radanpidosta, radan lakkauttamisesta sekä radanpitäjälle kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista samoin kuin kiinteistön omistajien ja muiden asianosaisten oikeusasemasta radanpitoon liittyvissä asioissa sekä yksityisraiteista 2 ja 3 momentissa *säädetyin rajoituksin*.

Tätä lakia ei sovelleta yksityisraiteeseen kuuluvalla yleiseltä liikenteeltä eristetyllä satama-, varasto-, tehdas- tai muulla vastaavalla alueella. Tällaisella alueella rautatie on kuitenkin suunniteltava, rakennettava ja pidettävä kunnossa siten, että juna- ja muu liikenne voi toimia turvallisesti eikä rautatie aiheuta vaaraa alueella tapahtuvalle toiminnalle.

Yksityisraiteisiin ei sovelleta 18 §:n 4 momenttia, 31–33 §:ää, 43 §:n 4 momenttia eikä 2 a ja 4 lukua. Tätä lakia ei sovelleta yksityisraiteen lakkauttamiseen.

Suoja- ja näkemäalueet

Suoja- ja näkemäalueet

- RataL 3 § määritelmät
- Suoja-alueen määritelmässä sanamuodon muutos

Tässä laissa tarkoitetaan:

...

4) *näkemäalueella* tasoristeyksessä aluetta, jolta on esteetön näkyvyys radalle;

6) *suoja-alueella* rautatiealueen ulkopuolista aluetta, joka perustetaan **tarvitaan** edistämään radan turvallista käyttöä;

Suoja- ja näkemäalueet

- **Muutos:** lain voimaantulopäivästä alkaen suoja- ja näkemäalueet ovat olemassa koko rataverkolla suoraan lain nojalla
- **Suoja-alue:** 30 metriä (uloimman) raiteen keskilinjasta, ellei *ratasuunnitelmalla* supistettu, tai laajennettu max 50 metriin (RataL 37.1 §)
- **Näkemäalue:** tasoristeyksessä oleva alue, jolla näkemäalan vapaana pitäminen sitä rajoittavista esteistä on tarpeen liikenneturvallisuuden vuoksi (RataL 38.1 §)
 - Näkemäalueen laajuus määrittyy LVM:n asetuksen näkemäalueista (65/2011) 6 §:n mukaan
 - Radan ja maantien näkemäalueesta säädetään maantielain 45 §:ssä
- Uudet termit: **rautatien** suoja-alue
rautatien näkemäalue

Suoja-alueet (RataL 37 §)

4 luku

Rautatiealueen ulkopuolisia alueita koskevat maankäyttörajoitukset

37 §

Suoja-alue

~~Ratasuunnitelmassa voidaan osoittaa suoja-alue.~~ Suoja-alue ulottuu 30 metrin etäisyydelle radan raiteen tai, jos raiteita on useampia, uloimman raiteen keskilinjasta, jollei suoja-aluetta ratasuunnitelmassa erityisestä syystä supisteta tai laajenneta enintään 50 metriksi.

Radanpitäjällä on juna- ja liikenneturvallisuuden sitä vaatiessa oikeus poistaa suoja-alueelta kasvillisuutta tai rajoittaa kasvillisuuden korkeutta. Rakennusta ei saa pitää suoja-alueella. Suoja-alueella ei saa muuttaa maanpinnan muotoa eikä tehdä ojitusta siten, että muutos saattaisi vaarantaa rautatien turvallisuuden.

4 luku

Rautatiealueen ulkopuolisia alueita koskevat maankäyttörajoitukset

37 §

Rautatien suoja-alue

Rautatien suoja-alue ulottuu 30 metrin etäisyydelle radan raiteen tai, jos raiteita on useampia, uloimman raiteen keskilinjasta, jollei suoja-aluetta ratasuunnitelmassa erityisestä syystä supisteta tai laajenneta enintään 50 metriksi.

Radanpitäjällä on *tie- tai rautatieliikenteen turvallisuuden* sitä vaatiessa oikeus poistaa suoja-alueelta kasvillisuutta tai rajoittaa kasvillisuuden korkeutta. Suoja-alueella ei saa pitää sellaista rakennusta, varastoa, aitaa taikka muuta rakennelmaa tai laitetta, josta tai jonka käytöstä voi aiheutua vaaraa tie- tai rautatieliikenteen turvallisuudelle taikka haittaa radanpidolle.

Näkemäalueet (RataL 38 §)

38 §

Näkemäalue

Ratasuunnitelmassa—voidaan—osoittaa näkemäalue.—Radan ja muun tien kuin maantien tasoristeyksessä on rakennusten pitäminen kielletty suoja-alueen ulkopuolellakin sellaisella alueella, jolla näkemäalan vapaana pitäminen sitä rajoittavista esteistä on tarpeen liikenneturvallisuuden vuoksi.

Radanpitäjällä on oikeus poistaa näkemäalueelta sellainen kasvillisuus tai sellaiset luonnonesteet, jotka tarpeellista näkemäalaa rajoittamalla tuottavat vaaraa liikenneturvallisuudelle.

Maantien ja rautatien tasoristeyksen näkemäalueesta säädetään maantielain 45 §:ssä.

38 §

Rautatien näkemäalue

Rautatien näkemäalue käsittää tasoristeyksessä olevan alueen, jolla näkemäalan vapaana pitäminen sitä rajoittavista esteistä on tarpeen liikenneturvallisuuden vuoksi.

Radanpitäjällä on oikeus poistaa näkemäalueelta näkemäalaa rajoittava kasvillisuus ja luonnonesteet. *Näkemäalueella ei saa pitää sellaista rakennusta, varastoa, aitaa taikka muuta rakennelmaa tai laitetta, joka näkemäalaa rajoittamalla voi aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle.*

Rautatien näkemäalueiden määrittelystä säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Maantien ja rautatien tasoristeyksen näkemäalueesta säädetään maantielain 45 §:ssä.

Toimenpiderajoitukset (RataL 39 §)

39 §

Rakennelmat ja laitteet rautatiealueen ulkopuolella

Radan suoja- tai näkemäalueella ei saa pitää sellaista varastoa, aittaa taikka muuta rakennelmaa tai laitetta, josta tai jonka käytöstä aiheutuu vaaraa juna- tai liikenneturvallisudelle tai haittaa radanpidolle.

39 §

Toimenpiderajoitukset

Rautatien suoja- ja näkemäalueella ei saa muuttaa maanpinnan muotoa eikä tehdä ojitusta tai muuta kaivutyötä siten, että muutoksesta voi aiheutua vaaraa tie- tai rautatieliikenteen turvallisuudelle taikka haittaa radanpidolle.

Suoja- ja näkemäalueet

- Oikeudet ja velvollisuudet (radanpitäjä, kiinteistönomistaja ja -haltija) suoja- ja näkemäalueilla säilyvät ennallaan
 - Kasvillisuuden poistaminen tai sen korkeuden rajoittaminen, luonnonesteiden poistaminen
 - Rakennukset, rakennelmat ja laitteet
 - Mahdollisuus hakea poikkeuslupaa suoja- ja näkemäaluetta koskevista rajoituksista (RataL 40 §)
 - Muut poikkeukset rajoituksista (RataL 41 §)
- Suoja- ja näkemäalueet eivät siirry radanpitäjän omistukseen, vaan kiinteistön omistus säilyy ennallaan
- Rajoitukset merkitään ratatoimituksessa kiinteistörekisteriin (RataL 51 §)

Suoja- ja näkemäalueet

Radanpitäjän oikeus poistaa kasvillisuutta

- Radanpitäjällä on oikeus juna- ja liikenneturvallisuuden vaatiessa poistaa **suoja-alueelta** kasvillisuutta ja rajoittaa kasvillisuuden korkeutta (RataL 37 §)
- Radanpitäjällä on oikeus poistaa **näkemäalueelta** sellainen kasvillisuus tai sellaiset luonnonesteet, jotka tuottavat vaaraa liikenneturvallisuudelle rajoittamalla tarpeellista näkemäalaa (RataL 38 §)
- **Rautatiealueelle** ulottuvat, haittaa aiheuttavat juuret voidaan poistaa radanpitäjän toimesta
- Sama koskee rautatiealueelle ulottuvia oksia, joiden kohdalla täytyy kuitenkin antaa ensin kiinteistön omistajalle mahdollisuus poistaa ne määräajassa

Suoja- ja näkemäalueet

Radanpitäjän oikeuden rajoitukset

- **Rajoitus:** RataL 41 §:ssä säädetty poikkeukset
- Mikäli kasvillisuus on *istutettu tai erityiseen hoitoon otettu ennen kuin alueen käyttöoikeutta on rajoitettu* (= suoja- ja näkemäalue on osoitettu lainvoimaisessa ratasuunnitelmassa tai tullut voimaan suoraan lain nojalla x.x.2016), ei oikeutta sen poistamiseen lähtökohtaisesti ole
 - Radanpitäjä voi kuitenkin *määrätä* poistamaan tai siirtämään kasvillisuuden tai tekemään siihen tarvittavia muutoksia
 - Edellytyksenä vaara liikenneturvallisuudelle tai haitta radanpidolle
 - Mikäli maanomistaja ei toteuta määräystä kohtuullisessa ajassa, radanpitäjällä oikeus suorittaa se kustannuksellaan
 - Asiasta tehtävä kirjallinen päätös, jossa on valitusosoitus
 - *Em. määräys ei koske ympäristön kannalta erityisen merkittävää kasvillisuutta (arvioinnissa huomioon mm. ympäristön kokonaisuus, kasvillisuuden harvinaisuus, maisemallinen arvo)*
 - *Jos kasvillisuus on suojeltu luonnonsuojelulain nojalla, noudatetaan ko. lakia ja suojelumääräyksiä*

Suoja- ja näkemäalueet

Radanpitäjän oikeuden rajoitukset

- **Rajoitus:** Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen maisematyölupavelvoite
- Maisemaa muuttavaa rakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa
 1. Asemakaava-alueella
 2. Yleiskaava-alueella, mikäli kaavassa on maisematyölupaa edellyttävä kaavamääräys
 3. Alueella, jolla on voimassa rakennuskielto asema- tai yleiskaavan laatimista tai muuttamista varten

Suoja- ja näkemäalueet

Radanpitäjän oikeuden rajoitukset

- **Rajoitus:** Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen maisematyölupavelvoite

Maisematyölupaa ei kuitenkaan tarvita:

1. Yleis- tai asemakaavan toteuttamiseksi tarpeelliset toimenpiteet ja rakennus- ja toimenpideluvan mukaiset työt
 - Maisematyöluvan tarve poistuu vain siltä osin, kuin työ perustuu kaavaan tai em. lupaan, muilta osin maisematyölupaa haettava
2. Vaikutuksiltaan vähäiset toimenpiteet
 - Esim. yksittäinen puu (ei nk. maamerkit)
 - Vähäisten vaikutusten arviointi tapauskohtaista
 - Mikäli tulkinnanvaraisuutta, yhteydenotto kuntaan
3. Toimenpiteet, jotka perustuvat hyväksytyyn rata- tai tiesuunnitelmaan
 - *Toimenpiteen tulee olla **nimenomaisesti** osoitettu suunnitelmassa*

Suoja- ja näkemäalueet

Menettely kasvillisuuden poistamiseksi

- Ennen kuin kasvillisuuden poistoon suoja- ja näkemäalueilta ryhdytään, tulee siitä **ilmoittaa maanomistajalle** RataL 42 §:n mukaisesti hyvissä ajoin ennen toimenpiteitä
 - Ilmoitus lähetetään jokaiselle kiinteistönomistajalle tai haltijalle kirjeellä, jossa asetetaan määräaika tehtäville toimenpiteille
 - Mikäli kiinteistöjä ja omistajia on lukuisia, käytetään kuulutusmenettelyä (RataL 95 §)
- Ensisijainen oikeus kasvillisuuden poistoon radanpitäjän osoittamalla tavalla on kiinteistön omistajalla tai haltijalla

Suoja- ja näkemäalueet

Menettely kasvillisuuden poistamiseksi

1. Tehdään tarvittavat **selvitykset** alueelta, josta puustoa ja muuta kasvillisuutta halutaan poistaa
 - Suoja- ja näkemäalueiden kattamien kiinteistöjen omistaja- ja haltijatiedot
 - Kaavatilanne (asemakaava-alueet, yleiskaavojen määräykset) ja maisematyöluvien tarve (tiedot ko. kunnasta)
 - Kasvillisuus, jota koskevat RataL 41 §:ssä säädetyt rajoitukset
 - Istutettu tai erityiseen hoitoon otettu kasvillisuus (hedelmäpuut, kuusiaita tms.)
 - Kasvillisuus, jolla on ympäristön kannalta erityinen merkitys
 - Luonnonsuojelulain nojalla suojeltu kasvillisuus > noudatetaan LSL:a ja suojelupäätöksen määräyksiä
2. Haetaan tarvittavat **maisematyöluvat**
3. Lähetetään kasvillisuuden poistamisesta RataL 42 §:n mukaiset **ilmoitukset kiinteistön omistajille tai haltijoille** (tai kuulutetaan asiasta) hyvissä ajoin ennen toimenpiteitä
 - Ilmoituksessa tuodaan esiin poistotoimenpiteiden suunniteltu aikataulu ja kiinteistön omistajan mahdollisuus huolehtia itse puuston poistosta alueeltaan radanpitäjän osoituksen mukaan sopimalla siitä radanpitäjän kanssa

Suoja- ja näkemäalueet

Rakennukset, rakennelmat ja laitteet

Rajoitukset

- *Suoja-alueella* ei saa pitää rakennusta (RataL 37 §)
- *Suoja-alueella* ei saa pitää varastoa, aitaa taikka muuta rakennelmaa tai laitetta, josta tai jonka käytöstä voi aiheutua vaaraa juna- tai liikenneturvallisuudelle tai haittaa radanpidolle (RataL 39 §)
- *Näkemäalueella* ei saa pitää sellaista rakennusta, varastoa, aitaa taikka muuta rakennelmaa tai laitetta, joka näkemäalaa rajoittamalla voi aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle (RataL 38 §)

Suoja- ja näkemäalueet

Rakennukset, rakennelmat ja laitteet

Em. rajoitukset eivät ole voimassa seuraavissa tilanteissa

- Rakennus, varasto, aita tai muu rakennelma **on tehty ennen kuin alueen käyttöoikeutta on rajoitettu** (= suoja- ja näkemäalue on osoitettu lainvoimaisessa ratasuunnitelmassa tai tullut voimaan suoraan lain nojalla x.x.2016)
- Rakennusta, varastoa, aitaa tai muuta rakennelmaa varten on saatu RataL 40 § mukainen **poikkeuslupa**
- Jos tällainen rakennus, rakennelma tai laite kuitenkin aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle tai haittaa radanpidolle, radanpitäjä voi määrätä sen poistettavaksi tai siirrettäväksi taikka määrätä siihen tehtäväksi tarvittavan muutoksen
 - Jollei omistaja suorita toimenpidettä sitä varten määrätystä kohtuullisessa ajassa, radanpitäjällä on oikeus suorittaa se kustannuksellaan
- HUOM! Suoja- ja näkemäaluesäännöksiä ei sovelleta lainkaan **rakennuksiin**, jotka sijaitsevat **asemakaava-alueella** (asemakaava syrjäyttää suoja- ja näkemäaluesäännökset tältä osin)

Rakennuksen
määritelmä
MRL 113 §

Suoja- ja näkemäalueet

Maanpinnan muodon muuttaminen, ojitus ja muut kaivutyöt

Rajoitus

- Suoja- ja näkemäalueella **ei saa muuttaa maanpinnan muotoa eikä tehdä ojitusta tai muuta kaivutyötä** siten, että muutoksesta *voi aiheutua* vaaraa tie- tai rautatieliikenteen turvallisuudelle taikka haittaa radanpidolle.

Kohde/toimenpide	Rajoituksen sisältö	Poikkeukset/muut edellytykset
Rakennus	Suoja-alueella ja näkemäalueella ei saa pitää rakennusta.	Ei koske <ol style="list-style-type: none"> 1. asemakaava-alueita 2. ennen käyttöoikeuden rajoituksen voimaantuloa rakennettuja rakennuksia muilla alueilla
Varasto, aita tai muu vastaava rakennelma tai laite	<p>Suoja-alueella ei saa pitää sellaista varastoa, aita tai muuta rakennelmaa tai laitetta, josta tai jonka käytöstä voi aiheutua vaaraa tie- tai rautatieliikenteen turvallisuudelle taikka haittaa radanpidolle.</p> <p>Näkemäalueella ei saa pitää sellaista rakennusta, varastoa, aita taikka muuta rakennelmaa tai laitetta, joka näkemäalaa rajoittamalla voi aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle.</p>	Ei koske rakennelmaa tai laitetta, joka on tehty ennen käyttöoikeuden rajoituksen voimaantuloa (kuitenkin mahdollista antaa määräys, jos aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle tai haittaa radanpidolle).
Kasvillisuus	<p>Radanpitäjällä on tie- tai rautatieliikenteen turvallisuuden sitä vaatiessa oikeus poistaa suoja-alueelta kasvillisuutta tai rajoittaa sen korkeutta.</p> <p>Radanpitäjällä on oikeus poistaa näkemäalueelta näkemäalaa rajoittava kasvillisuus ja luonnonesteet.</p>	Ei koske <ol style="list-style-type: none"> 1. kasvillisuutta, joka on istutettu tai otettu erityiseen hoitoon ennen käyttöoikeuden rajoituksen voimaantuloa (kuitenkin mahdollista antaa määräys, jos aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle tai haittaa radanpidolle) 2. Kasvillisuutta, jolla on ympäristön kannalta erityinen merkitys
Maanpinnan muodon muuttaminen, ojitus tai muu kaivutyö	Suoja- ja näkemäalueella ei saa muuttaa maanpinnan muotoa eikä tehdä ojitusta tai muuta kaivutyötä siten, että muutoksesta voi aiheutua vaaraa tie- tai rautatieliikenteen turvallisuudelle taikka haittaa radanpidolle.	

Tasoristeyssäännökset

Tasoristeyksiä koskevat säännökset

- Tasoristeyksiä koskevaa sääntelyä on uudistettu ja selkeytetty kokonaisuudessaan
- Lupasäännökset (tasoristeyslupa, ylityslupa) on koottu uuteen 2 a lukuun ratalaissa
 - 2 a lukua ei sovelleta yksityisraiteisiin
- Säännöksiä liikenteenohjauslaitteen asettamisesta tasoristeykseen selkeytetään (RataL 89 § ja tieliikennelaki 51 §)
- Tasoristeyksiä koskevien ratasuunnitelmien (RataL 25 a §) laatimiseen ja hallinnollisen prosessin läpiviemiseen toimivalta ELY-keskuksille

Uusi RataL 2 a luku

- Ratalakiin lisätään uusi 2 a luku, johon kootaan säännökset koskien
 - tasoristeyslupaa
 - tasoristeuksen rakentamista ja kunnossapitoa
 - maastoajoneuvojen ylityslupaa
 - luvan peruuttamista

RataL 28 a §, Tasoristeyslupa

- Uusi pykälä korvaa voimassa olevan lain 17 §:n, sisältö pysyy osittain samana
- Uudessa säännöksessä viitattaisiin runkoverkon sijaan **TEN-verkkoon** (TEN-verkon määritelmä lisätty RataL 3 §:än uudeksi 9a kohdaksi)
- Uuden tasoristeyksen saisi rakentaa ainoastaan TEN-verkon ulkopuoliselle rataverkolle
 - Erityisestä syystä voitaisiin rakentaa tasoristeys TEN-verkon rataosalle, jossa nopeusrajoitus pysyvästi enintään 50 km/h
 - Esim. tiheän asutuksen keskellä kulkevalla rataosalla lähellä radan päätepiistettä (esim. satama) tai ratapihalle tai lastausalueelle johtavalla raiteella
 - TEN-verkolla olevan tasoristeyksen *siirto* mahdollista, jos parantaa merkittävästi turvallisuutta tai muutoin on erityisiä syitä

RataL 28 a §, Tasoristeyslupa

- Uusi tasoristeys tai olemassa olevan siirtäminen edellyttää edelleen radanpitäjän lupaa
- Lupa voidaan myöntää vain **tienpitäjälle**
 - *Uusi tienpitäjän määritelmä:* (RataL 3 § 12)-kohta
 - Kadun kyseessä ollessa tarkoitetaan kuntaa
 - Maantien kyseessä ollessa tarkoitetaan maantielain 11.1 §:n mukaista tienpitoviranomaista
 - Yksitystien kohdalla tarkoitetaan kaikkia tien osakkaita yhdessä tai tiekuntaa, jos sellainen on tielle perustettu
 - Kiinteistön oman tien kyseessä ollessa kiinteistön omistajaa
- **Muutos:** Tasoristeyslupaa ei tarvita, jos tasoristeys sisältyy maantielain mukaiseen hyväksytyyn tiesuunnitelmaan

RataL 28 a §, Tasoristeyslupa

- *Edellytyksenä* luvan myöntämiselle on, että

1. Tasoristeys on tarpeen välttämätöntä kulkuyhteyttä varten

- Yksityinen tai yleinen tarve
- ”Välttämätön” = muuta kulkuyhteyttä ei pystytä järjestämään tai muusta kulkuyhteydestä aiheutuisi kohtuuttomia kustannuksia hakijan olosuhteisiin nähden

ja

2. Tasoristeuksen turvallisuus varmistetaan turvalaitteilla tai muilla järjestelyillä

- Kokonaisarviointi turvallisuudesta ottaen huomioon myös rataosan tulevaisuudennäkömät

- Tasoristeyslupa on voimassa toistaiseksi

- tarvittaessa voidaan myöntää myös määräaikaisena (esim. tiedossa oleva radan liikenneolosuhteiden muutos tai se, että tasoristeystä tarvitaan vain määrätyn ajan)

RataL 28 a §, Tasoristeyslupa

- *Edellytyksenä* luvan myöntämiselle on, että

1. Tasoristeys on tarpeen välttämätöntä kulkuyhteyttä varten

- Yksityinen tai yleinen tarve
- ”Välttämätön” = muuta kulkuyhteyttä ei pystytä järjestämään tai muusta kulkuyhteydestä aiheutuisi kohtuuttomia kustannuksia hakijan olosuhteisiin nähden

ja

2. Tasoristeuksen turvallisuus varmistetaan turvalaitteilla tai muilla järjestelyillä

- Kokonaisarviointi turvallisuudesta ottaen huomioon myös rataosan tulevaisuudennäkömät

- Tasoristeyslupa on voimassa toistaiseksi

- tarvittaessa voidaan myöntää myös määräaikaisena (esim. tiedossa oleva radan liikenneolosuhteiden muutos tai se, että tasoristeystä tarvitaan vain määrätyn ajan)

Tasoristeyksen poistaminen (RataL 18 §)

- Asemakaavan vastaisen tasoristeyksen poistaminen (RataL 18.3 §)
 - **Muutos:** kun poistetaan kaavan vastainen tasoristeys, jota käytetään yleisesti liikenteeseen, tulee asiasta *kuuluttaa* RataL 95 §:n mukaisesti

Tasoristeyksen ja sinne johtavan tien rakentaminen, muuttaminen ja kunnossapito (RataL 28 b §)

- Uusi säännös vastaa pääosin sisällöltään RataL 34 §:ää (joka kumotaan)
- Käytetään uutta määritelmää ”tienpitäjä”
 - Tienpitäjä: tieosakkaat tai tiekunta (yksitystie), kunta (katu), tienpitoviranomainen (maantie), kiinteistön omistaja (kiinteistön oma tie)
- Ei enää viittausta Livin ohjeisiin
- Tienpitäjän velvollisuudeksi poistaa tai vähentää tasoristeyksen lisääntyneen tai muuttuneen käytön vuoksi aiheutuva vaara tai haitta *kustannuksellaan*

28 b §

Tasoristeyksen ja sinne johtavan tien rakentaminen, muuttaminen ja kunnossapito

*Tienpitäjän on rakennettava ja pidettävä kunnossa tasoristeykseen johtava tienosa **lupapäätöksen mukaisesti** ja sillä tavoin, ettei se vaaranna tie- tai rautatieliikenteen turvallisuutta taikka aiheuta haittaa radan kunnossapidolle. Tienpitäjän on kustannuksellaan rakennettava tasoristeys ja tasoristeyksen käytön päätyttyä vastaavasti poistettava tasoristeys. Tasoristeyksen kannen kunnossapidosta säädetään 89 §:n 1 momentissa.*

Tienpitäjä on velvollinen kustannuksellaan poistamaan tai vähentämään tasoristeyksen merkittävästi lisääntyneestä tai muuttuneesta käytöstä liikenteelle aiheutuvan vaaran tai radanpidolle aiheutuvan haitan muuttamalla tietä tai tekemällä risteysjärjestelyjä.

Jos tienpitäjä laiminlyö 1 ja 2 momentin mukaiset velvollisuutensa, radanpitäjä voi suorittaa tai teettää tarvittavat toimenpiteet tienpitäjän kustannuksella taikka keskeyttää rakennustyön siten kuin uhkasakkolaisissa (1113/1990) säädetään.

Ylityslupa (RataL 28 c §)

- RataL 17 §:n 6 ja 7 momentin (kumotaan) sääntely siirretään muutettuna uuteen RataL 28 c §:ään
- Sääntely käytännössä estänyt ylityslupien myöntämisen > pyritty mahdollistamaan, mutta tiukoin edellytyksin (liikenneturvallisuuden ja radan kunnossapidon vaatimukset)
- ”voi myöntää luvan” = tarkoituksenmukaisuusharkinta
- Runkoverkon sijaan viitataan TEN-verkkoon
- Ylityksen yhteys tasoristeykseen

28 c §

Lupa rautatien ylittämiseen

Radanpitäjä voi myöntää luvan ylittää rautatie tasoristeyksessä moottorikelkalla tai muulla maastoajoneuvolla vain TEN -verkon ulkopuoliselle rataosalle. Erityisistä syistä voidaan ylityslupa myöntää TEN -verkolla olevan tasoristeyksen yhteyteen.

Ylityslupa voidaan myöntää vain, jos lupaehdoin varmistetaan, että maastoajoneuvon käyttö ei vahingoita rataa tai rautatiealueen rakenteiden toimivuutta, haittaa radanpitoa eikä vaaranna liikenneturvallisuutta. Tarvittaessa ylityslupa voidaan myöntää määräaikaisena.

Radanpitäjä voi myöntää poliisille, Tullille ja Rajavartiolaitokselle maastossa tapahtuvien valvontatehtävien vuoksi määräajaksi luvan ylittää rautatie tasoristeyksessä moottorikelkalla tai muulla maastoajoneuvolla myös muulla kuin 1 momentissa tarkoitettulla rataosalla luvassa tarkemmin määritellyin ehdoin.

Tässä pykälässä tarkoitettuun tasoristeykseen ja ylityslupaan sovelletaan, mitä 18 §:n 4 momentissa, 28 a §:n 3, 5 ja 6 momentissa sekä 28 b §:ssä säädetään.

Tasoristeysluvan ja ylitysluvan peruuttaminen (RataL 28 d §)

- Uusi säännös, voimassa olevassa laissa ei säännöksiä peruuttamisesta
- Luvat yleensä toistaiseksi voimassa olevia, luvansaajan voitava luottaa kulkuyhteyden pysyvyyteen
- Kuitenkin voi olla tarpeen puuttua laiminlyöntien vuoksi (poikkeuksellinen tilanne)
- Annettava kehoitus korjata puutteet tai hakea uutta lupaa

28 d §

Tasoristeysluvan ja ylitysluvan peruuttaminen

Radanpitäjä voi päätöksellään peruuttaa myöntämänsä luvan, jos:

1) tasoristeystä tai sille johtavaa tienosaa ei rakenneta tai pidetä kunnossa 28 b §:ssä säädettyllä tavalla eikä puutetta tai laiminlyöntiä korjata radanpitäjän asettamassa määräajassa; tai

2) tienpitäjä laiminlyö 28 a §:n 3 momentin mukaisen velvollisuutensa hakea tasoristeysluvan lisäantuvään tai muuttuvaan käyttöön oikeuttavaa radanpitäjän lupaa radanpitäjän kehotuksesta huolimatta.

Tasoristeysten liikenteenohjauslaitteet

- **Muutos:**
- Tasoristeysmerkkien lisäksi risteykseen voitaisiin asettaa pakollista pysähtymistä osoittava liikennemerkki (TLA merkki 232), jos tienpitäjän kanssa on asiasta sovittu
- Ko. merkin asettaisi ja pitäisi kunnossa radanpitäjä
- Muilta osin sääntely säilyy ennallaan, eli radanpitäjä asettaa ja pitää kustannuksellaan kunnossa tasoristeuksen varoituslaitteet ja liikennemerkkit, ellei kustannusvastuusta ole sovittu toisin
- Tieliikennelain 51.4 §:n ja ratalain 89.2 §:n ristiriita poistetaan > TLL:a tarkennetaan siten, että se on yhdenmukainen ratalain 89 §:n kanssa

Tasoristeysten liikenteenohjauslaitteet

Ratalaki 89 §

89 §

Tasoristeuksen ja siihen liittyvän tien sekä siltojen kunnossapito

Radanpitäjä asettaa ja pitää kustannuksellaan kunnossa tiellä rautatien tasoristeuksen kohdalla olevat varoituslaitteet sekä tasoristeysmerkit, jollei kustannusvastuusta toisin sovita. Kun uusi tie rakennetaan tienpitäjän aloitteesta rautatiealueelle, tien- tai kadunpitäjä huolehtii kustannuksellaan tasoristeuksen varoituslaitteiden ja tasoristeysmerkkien asettamisesta. Tienpitäjä asettaa ja pitää kustannuksellaan kunnossa rautatiestä varoittavat liikennemerkit.

Tässä pykälässä tienpitäjistä sanottu koskee soveltuvin osin myös kadunpitäjää.

89 §

Tasoristeuksen ja siltojen kunnossapito

Radanpitäjä asettaa ja pitää kustannuksellaan kunnossa tiellä rautatien tasoristeuksen kohdalla olevat liikennevalot, sulku- ja varoituslaitteet sekä tasoristeystä osoittavat liikennemerkit, jollei kustannusvastuusta toisin sovita. Tienpitäjän ja radanpitäjän yhteisestä sopimuksesta radanpitäjä voi asettaa myös pakollista pysähtymistä osoittavat liikennemerkit.

Kun uusi tie rakennetaan tienpitäjän aloitteesta rautatiealueelle, tienpitäjä huolehtii kustannuksellaan liikennevalojen, sulku- ja varoituslaitteiden sekä liikennemerkkien asettamisesta.

Tienpitäjä asettaa ja pitää kustannuksellaan kunnossa rautatien tasoristeyksestä varoittavat liikennemerkit sekä tasoristeuksen lähestymismerkit.

Edellä 2-4 momentissa tarkoitettujen liikenteen ohjauslaitteiden asettamiseen ei tarvita tieliikennelain 51 §:n 2 momentin mukaista kunnan suostumusta.

Tasoristeysten liikenteenohjauslaitteet

Tieliikennelaki 51 § 4 momentti

51 §	51 §
<i>Liikenteen ohjauslaitteen asettaminen</i>	<i>Liikenteen ohjauslaitteen asettaminen</i>
---	---
Rautatien tasoristeysmerkin sekä liikennevalot ja sulkuvaroituslaitteet tasoristeykseen asettaa rautatien kunnossapitäjä.	<i>Muuten kuin uusi tie tienpitäjän aloitteesta rakennettaessa, radanpitäjä asettaa rautatien tasoristeuksen kohdalla olevat liikennevalot, sulku- ja varoituslaitteet sekä tasoristeystä osoittavat liikennemerkit. Tienpitäjän ja radanpitäjän yhteisestä sopimuksesta radanpitäjä voi asettaa myös pakollista pysähtymistä osoittavat liikennemerkit.</i>

Ratatoimitukseen ja korvauksiin liittyvät muutosehdotukset

Ratatoimitukseen ja korvauksiin liittyviä muutoksia

- Lunastuksen laajentaminen (RataL 57 §), muut korvaukset (RataL 65 §)
- Rautatiealueiden rajaamistoimitukset (RataL 43 §)

- Haltuunotto (RataL 46 §)
- Käyttöoikeuden perustaminen (RataL 48 §)
- Maantiet ratatoimituksessa (RataL 43 b §)
- Yksityisen tien luovuttaminen (RataL 46 a §)
- Riidanalaisen korvauksen tallettaminen (RataL 70 §)

Lunastuksen laajentaminen (RataL 57 §) ja muut korvaukset (RataL 65 §)

- Lainmuutosten tavoitteet:

- Laajennetaan *kiinteistönomistajan* mahdollisuuksia vaatia kiinteistönsä lunastusta, kun radasta (joko rakentamisen yhteydessä tai muutoin) aiheutuu kiinteistölle huomattavaa haittaa
- Laajennetaan *radanpitäjän* oikeutta lunastaa kiinteistö, jos kustannukset radasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi ovat huomattavan suuret kiinteistön arvoon verrattuna

Lunastuksen laajentaminen (RataL 57 § 1 mom)

- Pykälä koskee lunastuksen toteuttamista laajempina kuin ratasuunnitelmassa rautatiealueen ulottuvuudeksi on osoitettu
- Kiinteistön omistajalla on ollut oikeus vaatia kiinteistön tai sen osan lunastusta haitankorvauksen sijaan, jos
 - tilusten pirstoutumisesta
 - tilusalan vähenemisestä
 - suoja- ja näkemäaluetta koskevasta kiellosta
 - tai muusta sellisestä syystä aiheutuu kiinteistölle tai sen osalle huomattavaa haittaa, jota ei voida tilusjärjestelyin poistaa
- Mahdollisuus vaatia lunastusta rajautunut vain näihin säännöksessä lueteltuihin tilanteisiin, muita haittoja kiinteistölle ei ole voitu huomioida perusteena
- Kiinteistönomistajalle voi aiheutua myös muita haittoja ja vahinkoja > oikeusturvavasyistä lunastusmahdollisuutta on esitetty laajennettavaksi

Lunastuksen laajentaminen (RataL 57 § 1 mom)

- **Lisäys säännökseen:** Jos *rautatien rakentamisesta* muutoin aiheutuu kiinteistön tai sen osan käyttämislle huomattavaa vahinkoa tai haittaa, on kiinteistön omistajalla oikeus vaatia korvauksen sijaan radanpitäjää lunastamaan kiinteistö tai sen osa.
- Kiinteistön omistajan päätösvallassa on, haluaako hän korvauksen haitoista ja vahingoista vai tekeekö lunastusvaatimuksen
 - Lunastusta voi vaatia, jos haitta tai vahinko on *huomattava* (esim. kiinteistö käy haitan vuoksi käyttökeltottomaksi tarkoitukseensa)
 - Vaatimus ratkaistaan ratatoimituksessa

Lunastuksen laajentaminen (RataL 57 § 1 mom)

57 §

Lunastuksen laajentaminen

Jos rautatiealueen aiheuttaman tilusten pirstoutumisen, tilusalan vähenemisen, tieoikeuksiin liittyvien muutosten taikka 37 tai 38 §:n mukaisen kiellon johdosta taikka muusta sellaisesta syystä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai sen osan käyttämiselle eikä haittaa voida poistaa tai olennaisesti vähentää tilusjärjestelyillä, kiinteistön omistajalla on oikeus vaatia, jos tämä ei halua saada korvausta haitastaan, että radanpitäjä lunastaa kiinteistön tai sen osan.

57 §

Lunastuksen laajentaminen

Jos rautatiealueen aiheuttaman tilusten pirstoutumisen, tilusalan vähenemisen, tieoikeuksiin liittyvien muutosten, 37 tai 38 §:n mukaisen kiellon johdosta taikka muusta sellaisesta syystä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai sen osan käyttämiselle eikä haittaa voida poistaa tai olennaisesti vähentää tilusjärjestelyillä, kiinteistön omistajalla on oikeus vaatia, jos tämä ei halua saada korvausta haitastaan, että radanpitäjä lunastaa kiinteistön tai sen osan. *Jos rautatien rakentamisesta muutoin aiheutuu kiinteistön tai sen osan käyttämiselle huomattavaa vahinkoa tai haittaa, on kiinteistön omistajalla oikeus vaatia korvauksen sijasta radanpitäjää lunastamaan kiinteistö tai sen osa. Radanpitäjällä on oikeus lunastaa kiinteistö tai sen osa, jos haitan- tai vahingonkorvaus olisi huomattavan suuri kiinteistön tai sen osan arvoon verrattuna.*

Lunastuksen laajentaminen (RataL 57 § 2 mom)

➤ Lisäys säännökseen:

Ratasuunnitelmassa voidaan osoittaa radanpitäjälle oikeus lunastaa kiinteistö tai sen osa, jos

- a) kiinteistölle tai sen osalle aiheutuvien haitallisten vaikutusten poistamisen tai vähentämisen tai
- b) uuden kulkuyhteyden osoittamisen

kustannukset ovat huomattavan suuret kiinteistön tai sen osan arvoon verrattuna

- Kustannukset esimerkiksi melu- tai värinäsuojauksesta, uuden tieyhteyden rakentamisesta
- Ratasuunnitelmasta on käytävä ilmi edellä mainittujen kustannusten suhde kiinteistön tai sen osan arvoon

Lunastuksen laajentaminen (RataL 57 § 2 mom)

57 §

Lunastuksen laajentaminen

Radanpitäjällä on oikeus lunastaa kiinteistö tai sen osa, jos 1 momentissa tarkoitettu häitankorvaus taikka kustannukset uuden kulkuyhteyden järjestämisestä rautatiealueen katkaiseman kulkuyhteyden sijaan olisivat huomattavan suuret kiinteistön tai sen osan arvoon verrattuna.

57 §

Lunastuksen laajentaminen

Ratasuunnitelmassa voidaan osoittaa radanpitäjälle oikeus lunastaa kiinteistö tai sen osa, jos kustannukset radasta kiinteistölle tai sen osalle aiheutuvien häitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi taikka uuden kulkuyhteyden järjestämiseksi rautatien katkaiseman kulkuyhteyden sijaan olisivat huomattavan suuret kiinteistön tai sen osan arvoon verrattuna. Ratasuunnitelmasta tulee tällöin käydä ilmi häitallisten vaikutusten poistamisen tai vähentämisen taikka uuden kulkuyhteyden järjestämisen kustannusten suhde kiinteistön tai sen osan arvoon verrattuna.

Muut korvaukset (RataL 65 §)

- RataL 65 § nojalla voidaan maksaa korvauksia kiinteistölle *rautatiestä* aiheutuvista haitoista ja vahingoista
 - Koskee kaikkia muita radasta aiheutuvia haittoja ja vahinkoja (eli tilanteita, kun ei ole ratasuunnitelmaa/hanketta vireillä)
- **Lisäys säännökseen:** Kiinteistön omistajalle oikeus vaatia kiinteistön tai sen osan lunastusta haitan- ja vahingonkorvauksen sijaan, mikäli rautatiestä aiheutuva *haitta tai vahinko on huomattava*
- Vaatimus ratkaistaan ratatoimituksessa
- **Käytäntö:**
 - Korvausvaatimukset melu- ja tärinävahingoista on käsitelty Liikenneviraston oikeusyksikössä (muutama kpl/vuosi)
 - Ei tiedossa, että asioita olisi RataL 57 §:n nojalla viety ratatoimitukseen (Livin vastauksissa korvausvaatimukseen on kerrottu mahdollisuudesta viedä korvausasia ratatoimituksessa ratkaistavaksi)

Rautatiealueiden rajaamistoimitukset (RataL 43 § 4 mom)

- Ratalakiin on lisätty säännös uudentyyppisestä ratatoimituksesta, jolla voidaan määrätä rautatiealueelle uusi raja ilman ratasuunnitelman laatimista
- Koskee tilanteita, joissa *rautatien kunnossapito tai parantaminen on muuttanut rautatiealueen ulottuvuutta, eikä muutoksia ole käsitelty kiinteistötoimituksessa*
 - Jos rautatiealue on leventynyt yli sille aikaisemmin määrätyn rajan, määrätään toimituksessa uusi raja radanpitäjän osoituksen mukaan > alue siirtyy radanpitäjän omistukseen
- Koskee muutoksia, jotka ovat *tapahtuneet ennen ratalain voimaantuloa (1.1.2007)*
- MML aloittanut rautatiealueiden ulottuvuutta koskevat selvitykset vuonna 2015

Uusi RataL 43 § 4 momentti

43 §

Ratatoimitus

Jos rautatien kunnossapito tai parantaminen on muuttanut rautatiealueen ulottuvuutta, eikä muutoksia ole käsitelty kiinteistötoimituksessa, voidaan niiden selvittämiseksi suorittaa ratatoimitus ilman ratasuunnitelmaa. Tällainen toimitus voi koskea vain sellaisia rautatiealueen muutoksia, jotka ovat tapahtuneet ennen vuotta 2007. Toimituksen hakijana voi olla radanpitäjä tai kiinteistönomistaja, jonka aluetta muutos koskee. Jos muutosten johdosta rautatiealue on leventynyt yli sille aikaisemmin määrätyn rajan, määrätään tässä toimituksessa rautatiealueelle uusi raja tarvittaessa radanpitäjän osoituksen mukaan ja syntynyt lisäalue siirtyy radanpitäjän omistukseen toimituksen saatua lainvoiman. Toimituksessa käsitellään korvaukset rautatiealueen leventymisen tai muun muuttumisen johdosta aiheutuneista menetyksistä sekä muut tarpeelliset asiat. Korko korvauksille lasketaan jäljempänä 69 §:ssä säädetyin mukaisesti ratatoimituksen päättymisajankohdasta lukien ja korvauksen arvohetki määräytyy jäljempänä 67 §:n mukaisesti.

Ratatoimitukseen ja korvauksiin liittyviä muita lainmuutoksia

- Maantiet ratatoimituksessa (RataL 43 b §)
 - Uusi 25 b § mahdollistaa sen, että rautatien rakentamisen aiheuttamat muutokset *maantiehen* osoitetaan *ratasuunnitelmassa*
 - > Ko. muutokset maantiehen käsitellään ja ratkaistaan *ratatoimituksessa* (uusi 43 b §)

43 b §

Maantiet ratatoimituksessa

Edellä 25 b §:n mukaisessa ratasuunnitelmassa osoitetut muutokset maantiehen käsitellään ja ratkaistaan ratatoimituksessa. Rautatie- ja maantietarkoituksiin lunastetut alueet muodostetaan eri lunastusyksiköiksi. Maantietä koskevasta lunastamisesta ja korvauksista säädetään muutoin maantielain 5 luvussa.

Käyttöoikeuden perustaminen (RataL 48 §)

- Säännös koskee niitä poikkeustilanteita, jossa rautatiealueeseen perustetaan käyttöoikeus omistusoikeuden sijaan
- Kansihankkeet, muut tilanteet jossa asemakaavassa osoitetaan alueen pääkäyttötarkoitukseksi muu kuin rautatiealue (LR)
- Muutoksella haluttu täsmentää asemakaavan sitovaa ohjausvaikutusta

48 §

Käyttöoikeuden perustaminen

Jos rautatiealue sijoitetaan kiinteistön alueella tunneliin, sillalle, padolle, kannelle tai kannen alle taikka jos radan ylä- tai alapuolelle on oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu rakentamista, perustetaan radanpitäjälle 47§:n 2 momentissa tarkoitetun omistusoikeuden sijasta rautatiealueeseen lunastuslain 3 §:n mukainen käyttöoikeus siten kuin ratasuunnitelmassa määrätään. Jos rata sijoitetaan sellaisen lunastusyksikön alueelle, joka ei ole radanpitäjän omistuksessa ja jota edelleen käytetään siihen tarkoitukseen, jota varten se on lunastettu, perustetaan radanpitäjälle rautatiealueeseen lunastuslain 3 §:n mukainen käyttöoikeus.

Radanpitäjälle syntyy liitännäisalueeseen sen käyttötarkoitusta vastaava käyttöoikeus lunastuspäätöksen saatua lainvoiman.

48 §

Käyttöoikeuden perustaminen

Jos rautatie rakennetaan kiinteistön alueella tunneliin, sillalle tai padolle taikka sellaiselle alueelle, joka asemakaavassa on osoitettu maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 3 momentissa tarkoitetun rautatien liikennealueen sijasta ensisijaisesti muihin käyttötarkoituksiin, perustetaan radanpitäjälle omistusoikeuden sijasta rautatiealueeseen lunastuslain 3 §:n mukainen käyttöoikeus siten kuin ratasuunnitelmassa määrätään. Jos rautatie rakennetaan sellaisen lunastusyksikön alueelle, joka ei ole radanpitäjän omistuksessa ja jota edelleen käytetään siihen tarkoitukseen, jota varten se on lunastettu, perustetaan radanpitäjälle rautatiealueeseen lunastuslain 3 §:n mukainen käyttöoikeus.

Radanpitäjälle syntyy liitännäisalueeseen sen käyttötarkoitusta vastaava käyttöoikeus lunastuspäätöksen saatua lainvoiman.

Ratatoimitukseen ja korvauksiin liittyviä muita lainmuutoksia

- Haltuunotto (RataL 46 §)
 - Säännöksen tekstissä selkeytetty, että haltuunotto voi tapahtua myös vaiheittain radanpitäjän osoituksen mukaan
- Riidanalaisen korvauksen tallettaminen (RataL 70 §)
 - Mahdollistetaan korvausten tallettaminen (lunastuslain sanamuoto ”saadaan tallettaa”) tilanteissa, joissa radanpitäjä hakee muutosta korvauksiin

Ratatoimitukseen ja korvauksiin liittyviä muita lainmuutoksia

- **Yksityisen tien luovuttaminen (RataL 46 a §)**
- Selkeytetty säännöstä siitä, millä tavoin ja missä vaiheessa ratasuunnitelmassa osoitettu yksityisen tien alue siirtyy yksityistien tienpitäjälle
- Siirto tapahtuu radanpitäjän osoittamana ajankohtana
- Edellytyksenä on, että on olemassa vastaanottava taho (tiekunta tai tieosakkaat, ellei kyse kiinteistön omasta tiestä) ja tienpitovelvollisuudesta on päätetty toimituksessa joko väliaikaisesti tai lopullisesti

46 a §

Yksityisen tien luovuttaminen

Edellä 46 §:n 1 momentissa tarkoitettu yksityinen tie luovutetaan tienpitäjälle radanpitäjän määräämänä ajankohtana sen jälkeen kun tieosakkaista ja tien kunnossapidon jakautumisesta osakkaiden kesken on ratatoimituksessa päätetty ja toimitusta koskevan muutoksenhaun estämättä. Tien luovuttamiseksi voidaan tieosakkaista ja kunnossapidosta osakkaiden kesken määrätä ratatoimituksen kestäessä väliaikaisesti.

Rautatiealueen osien luovuttaminen (RataL 85 a §)

- Ratalakiin on lisätty **uusi 85 a §**
- Tavoitteena selkeyttää sääntelyä tarpeettomiksi jääneiden rautatiealueiden luovutuksesta niissä tilanteissa, kun kyse ei ole rautatien lakkauttamisesta RataL 78 § tai 79 § tarkoittamalla tavalla
- Selkeytetty laissa sitä, että on mahdollista luopua osasta rautatiealuetta, esimerkiksi tarpeettoman leveästä alueesta ympäröivässä maankäytössä tapahtuvien muutosten vuoksi

85 a §

Rautatiealueen osien luovuttaminen

Liikenneviraston oikeuteen luovuttaa radanpitoon tarpeetonta rautatiealuetta muulloin kuin rautatien lakkauttamisen yhteydessä sovelletaan, mitä oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetussa laissa säädetään.

Radanpidon kustannukset

Radanpidon kustannukset (RataL 7 §)

7 §

Liikennevirasto, radanpitäjä ja radanpidon kustannukset

Liikennevirasto toimii radanpitoviranomaisena ja hallinnassaan olevan rataverkon radanpitäjänä. Valtio vastaa omistamansa rataverkon radanpidon kustannuksista. Muu taho voi osallistua valtion omistaman *rataverkon* radanpidon kustannuksiin Liikenneviraston kanssa tehtävän sopimuksen nojalla, jos osallistumiseen on erityinen syy.

7 §

Liikennevirasto, radanpitäjä ja radanpidon kustannukset

Liikennevirasto toimii radanpitoviranomaisena ja hallinnassaan olevan rataverkon radanpitäjänä. Valtio vastaa rataverkon radanpidon kustannuksista. Muu taho voi osallistua rataverkon radanpidon kustannuksiin Liikenneviraston kanssa tehtävän sopimuksen nojalla, jos *radanpidosta huolehditaan laadultaan tai laajuudeltaan korkeampiluokkaisena kuin yleisen liikenteen tarve edellyttää tai jos jokin taho erityisesti hyötyy tehtävistä toimenpiteistä taikka jos osallistumiseen on muu erityinen syy.*

(uusi 4 mom) Liikennejärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi ja lain tavoitteiden toteuttamiseksi radanpitäjä voi erityisestä syystä ja sopimuksen mukaisesti osallistua radanpitäjän tehtäviin liittyvän muun toimenpiteen kuin rautatien rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin.

Radanpidon kustannukset (RataL 7 §)

- RataL 7 §:n mukaan valtio vastaa omistamansa rataverkon kustannuksista, mutta muukin kuin radanpitäjä voi erityisestä syystä sopimuksen mukaisesti osallistua radanpidon kustannuksiin
- **Muutos:** täsmennetty perusteita, joilla muun tahon osallistuminen on mahdollista:
 - Jos radanpidosta huolehditaan laadultaan tai laajuudeltaan korkeampiluokkaisena kuin yleisen liikenteen tarve edellyttää
 - Jos jokin taho erityisesti hyötyy tehtävistä toimenpiteistä
 - Osallistumiseen on muu erityinen syy
- Taustalla liikenneväylien korjausvelan vähentämistä ja uusien rahoitusmallien käyttöä koskevan parlamentaarisen työryhmän ehdotus (LVM:n julkaisuja 35/2014)
- Tavoitteena selkeyttää tilannetta lain tasolla, tähänkin asti on tehty sopimuksia investointien rahoittamisesta mm. kuntien kanssa
- Talousarviorahoitus kuitenkin edelleen ensisijainen rahoituskeino investoinneille

Radanpidon kustannukset (RataL 7 §)

- **Muutos:** mahdollistetaan valtion osallistuminen myös muun kuin rautatien toteuttamisen ja kunnossapidon kustannuksiin, kun toimenpide liittyy radanpitäjän tehtäviin ja ratalain tavoitteisiin
 - Esimerkiksi liikennejärjestelmän toimivuuden turvaaminen osallistumalla liityntäpysäköinnin tai vastaavan rautatieliikenteen käyttäjiä palvelevan toiminnon toteuttamisen kustannuksiin
 - Toteutettu aiemmin mm. MAL-sopimusten ja valtuushankkeiden kautta

Muita ratalain muutoksia, siirtymäsäännökset

ELY-keskuksille toimivaltaa radanpidon asioissa

- Ratalakiin on lisätty kolme säännöstä, joilla toimivaltaa radanpitoon liittyvissä asioissa annetaan ELY-keskuksille
- RataL 25 a §, Tasoristeyksiä koskeva ratasuunnitelma
 - Tasoristeyksiä koskevan ratasuunnitelman laatiminen ja hallinnollinen käsittely ELY-keskuksen tehtäväksi
- RataL 43 a §, Puhevallasta ratatoimituksessa
 - ELY-keskukselle toimivalta hakea ratatoimitusta ja yksityistietoimitusta sekä käyttää toimituksissa radanpitäjän puhevaltaa
- RataL 89 a §, eräät rataverkon vahingonkorvausasiat
 - Rautatieliikenteen palvelualueilla tapahtuneisiin esine- ja varallisuusvahinkoihin liittyvät korvausvaatimukset käsittelee jatkossa ELY-keskus
 - Nämä asiat tarkoitus keskittää LAPELY:yn, jossa käsitellään maantien kunnossapitoon liittyvät vahingonkorvausasiat (ELY-asetus 17 § 1 mom 1)-kohta)
 - Tällaisia asioita käsitelty LiVissä alle 5 kpl vuodessa

ELY-keskuksille toimivaltaa radanpidon asioissa

- Perusteena ELY-keskusten osaamisen ja kokemuksen hyödyntäminen maanhankinnan tehtävissä ja vahingonkorvausasioiden käsittelyssä (LAPELY)
- Radanpidon tehtäviä määrällisesti vähemmän kuin tienpidon asioita > ei muutoksia ELY:n resursseihin
- Ei edellytä muutoksia ELY-lainsäädäntöön

Muita ratalain muutoksia

- RataL 90 § Päätösten tiedoksi antaminen ja tiedoksisaanti, RataL 95 § Kuuluttaminen
 - Laissa olevat viittaukset kuntalakiin päivitetty uuden kuntalain (410/2015) mukaisiksi
 - Uuden kuntalain 108 §:n ja 140 §:n mukaan siirrytään kunnan ilmoitustaulun sijaan kuuluttamiseen *yleisessä tietoverkossa* (ko. säännös tulee voimaan v. 2017 uuden valtuuston aloittaessa kautensa)

Muita ratalain muutoksia

- RataL 87 § Hallinnolliset pakkokeinot
 - Säännöstä muutettu siten, että 1 momentin mukaisia välillisiä hallinnollisia pakkokeinoja käyttää jatkossa aluehallintoviraston (AVI) sijasta Liikennevirasto tai Liikenteen turvallisuusvirasto
- RataL 86 § Rangaistukset
 - Kriminalisoinneista ratalaissa luovutaan kokonaan ja RataL 87 § kumotaan
 - Ratalain ja sen nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista valvotaan ja tehostetaan muilla keinoilla, kuten
 - Tasoristeysluvan tai ylitysluvan peruuttaminen (RataL 28 d §)
 - velvoite poistaa tasoristeyskysymyksen muuttuneen tai lisääntyneen käytön aiheuttamia turvallisuushaittoja/hakea uutta lupaa (RataL 28 b §)
 - mahdollisuus laatia ratasuunnitelma tasoristeyskysymyksen poistamiseksi (RataL 20 § 2 mom)
 - hallintopakkokeinot (RataL 87 §, RataL 28 b §)

Siirtymäsäännökset

- Voimaantulo- ja siirtymäsäännöksissä säädetään lain voimaantuloajankohdasta ja sen vaikutuksista mm. vireillä oleviin asioihin
- HE:ssä siirtymäsäännökset mm. suunnitelmien käsittelystä, vahingonkorvausasioista, ratatoimituksista sekä tasoristeys- ja ylityslupa-asioista

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Tämän lain voimaan tullessa liikenne- ja viestintäministeriössä vireillä olevat ratasuunnitelman voimassaoloajan pidentämistä koskevat asiat sekä Liikennevirastossa vireillä olevat 89 a §:ssä tarkoitetut vahingonkorvausasiat käsitellään ja ratkaistaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.*

Yleis- ja ratasuunnitelmat, joiden laatiminen on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, käsitellään ja ratkaistaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Tätä lakia sovelletaan niihin ennen tämän lain voimaantuloa aloitetuissa ratatoimituksissa ratkaistaviin kysymyksiin, jotka otetaan tämän lain voimaantulon jälkeen toimituksessa ratkaistaviksi. Tämän lain 43 a §:ää sovelletaan kuitenkin vain niihin rata- ja yksityistietoimituksiin, joita koskeva hakemus tehdään tämän lain voimaantulon jälkeen.

Tätä lakia sovelletaan myös tämän lain voimaantullessa Liikennevirastossa vireillä oleviin tasoristeyslupaa ja 28 c §:ssä tarkoitettua radanylityslupaa koskeviin hakemuksiin.

Siirtymäsäännökset

- Lain voimaantulohetkellä vireillä olevat asiat ratkaistaan ”*vanhan lain*” mukaan:
 - LVM:ssä vireillä olevat ratasuunnitelman voimassaolon pidentämistä koskevat asiat (päätösvalta siirtyy uusissa vireille tulevissa asioissa LiViin)
 - LiVissä vireillä olevat vahingonkorvausasiat rautatieliikenteen palvelualueilla (päätösvalta siirtyy siirtyy uusissa vireille tulevissa asioissa ELY:yn)
- Lain voimaantulohetkellä vireillä olevat asiat ratkaistaan *uusien säännösten* mukaan:
 - Tasoristeyslupa-asiat
 - Ylityslupa-asiat (RataL 28 c §)
- **Yleis- ja ratasuunnitelmat**, joiden *laatiminen on aloitettu* ennen lain voimaantuloa, käsitellään ”vanhan lain” mukaan
- Vireillä olevissa **ratatoimituksissa** lain voimaantulohetken jälkeen käsiteltäväksi otettavissa asioissa noudatetaan uusia säännöksiä (esim. korvauskysymykset)
- ELY:n oikeus käyttää radanpitäjän puhevaltaa rata- tai yksityistietoimituksessa koskee kuitenkin vain toimituksia, joissa hakemus on tehty lain voimaantulon jälkeen

Maantielain muutosehdotukset

- Tiealueeseen kohdistuva työ ja rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittaminen tiealueelle (MTL 42-42 b §), sähkö- ja telekaapelit ilmoitusmenettelyyn
- Tienvarsimainonta (MTL 52 §), siirrytään ilmoitusmenettelyyn
- Suoja- ja näkemäalueen rajoitukset (MTL 46 §), maanpinnan muodon muuttaminen, ojitus tai muu kaivutyö
- Lakkauttamissäännökset (tiealue tai sen osa, liitännäisalue)
- Maantien muuttaminen kaduksi (MRL 86 a §)
- Liittymäsäännökset
- Tilapäinen kulkutie

Kiitos mielenkiinnosta!

katri.nuuja@liikennevirasto.fi
p. 050 527 0658

